

RECEPTOR

juli 2004

NeCeDo
NEDERLANDS CENTRUM VOOR
DOPINGVRAAGSTUKKEN

Voorkom dopingstress in Athene

Nog maar een paar weken en dan barst het sportgeweld los in Athene. Elke sportliefhebber kijkt hier al reikhalzend naar uit en hoopt op mooie prestaties van de Nederlandse sporters. Met mooie prestaties worden natuurlijk ook dopingvrije prestaties bedoeld. Het IOC en de Grieken doen er alles aan om de Spelen dopingvrij te maken. Alle sporters die afreizen naar Athene moeten ervoor zorgen dat zij de regels kennen, zodat ze niet voor vervelende verrassingen komen te staan.

In totaal worden in Athene zo'n 3500 dopingcontroles uitgevoerd bij de Olympische en 650 bij de Paralympische sporters. Er kan zowel bloed als urine worden afgenomen. Vanaf 30 juli wordt begonnen met het uitvoeren van dopingcontroles. Op deze dag opent het Olympische dorp namelijk de poorten voor de Olympische sporters. De dopingcontroles worden beschouwd als binnen-wedstrijdverband controles en dat betekent dat op alle verboden stoffen en methoden van de WADA-dopinglijst gecontroleerd zal worden, dus bijvoorbeeld ook op stimulantia en cannabinoïden. Hiernaast zijn er voor de Olympische deelnemers enkele praktische tips te geven voor hun verblijf in Athene.

Zeg waar je bent

Verlaat nooit het Olympische dorp zonder de begeleiding hiervan op de hoogte te stellen. Het NOC*NSF moet namelijk elke dag aan het IOC doorgeven waar een sporter zich die dag zal bevinden en wat het programma is. Zo kan het IOC elke sporter op elk door hen gewenst tijdstip aanwijzen voor een dopingcontrole. Indien een sporter ongemerkt het Olympische dorp verlaat, kan dit in bijzondere omstandigheden opgevat worden als het ontlopen van een dopingcontrole, met alle gevolgen van dien.

Meld alle mee te nemen geneesmiddelen

De Griekse wetgeving heeft specifieke bepalingen over de import van geneesmiddelen. Alle geneesmiddelen moeten van tevoren bij de douane aangegeven worden. Dit betreft ook de huis-tuin-en-keuken geneesmiddelen, zoals een middel tegen hoofdpijn en hoestdrankjes. De Olympische sporters moeten bij hun meereizend arts melden welke geneesmiddelen zij van plan zijn mee te nemen. De middelen worden dan van tevoren bij de douane aangegeven. Het is raadzaam om ze altijd in de originele verpakking mee te nemen om misverstanden te voorkomen. Als een sporter vlak voor vertrek naar Athene toch besluit extra geneesmiddelen mee te nemen moet dit gemeld worden!

Dispensatieverzoeken

Indien een sporter (inspannings)astma heeft en hiervoor een geneesmiddel gebruikt met als werkzame stof een β_2 -agonist (bijvoorbeeld ventolin), dan zal de sporter een aantal medische testen moeten ondergaan waaruit de (inspannings)astma duidelijk blijkt. Pas dan mag het geneesmiddel gebruikt worden. Het is sterk aan te raden om deze testen voor de reis naar Griekenland te ondergaan. De teamarts van het Nederlands Olympisch Team, Tjeerd de Vries, heeft hier meer informatie over.

Indien een sporter andere geneesmiddelen gebruikt waarin een dopinggeduide stof zit, dan dient de sporter een dispensatieverzoek voor het gebruik in te dienen bij de teamarts. De sporter mag pas na toestemming het geneesmiddel gaan gebruiken. De bondsartsen van de Olympische sporters zijn op de hoogte gesteld van de te volgen procedure.

Het is belangrijk dat de sporter de schriftelijke toestemming voor het gebruik van het dopinggeduide geneesmiddel te allen tijde bij zich draagt! Zo niet, dan heeft de sporter doping in zijn bezit en dit kan sancties tot gevolg hebben. Dit geldt ook voor de begeleiders van een sporter. Indien zij een dopinggeduid geneesmiddel in hun bezit

Inhoud

In deze receptor komen de volgende onderwerpen aan bod:

- 1 Voorkom doping-stress in Athene
- 2 Blow je positief
- 3 Dopingverdachten schuiven schuld in andere (sport)schoenen
- 4 Genetische manipulatie van sporters
- 6 Interview met Tjeerd de Vries
- 7 Pure kracht scoort op alle fronten
- 8 Alle nieuwe sancties op een rij
- 9 Sanctieoverzicht Dopingovertredingen
- 10 Topsporters: Doelgroep & Verblijfsgegevens
- 11 Nieuw: Dispensatiecommissie
- 12 Pas op met cannabis, Kort nieuws en colofon

Stadion Olympia: vanaf 776 voor Chr. werden daar de Olympische Spelen gehouden. In 2004 na Chr. vindt hier het onderdeel kogelstoten plaats. (Afkomstig uit het album 'Asterix en de Olympische Spelen' uit 1968, herdruk 1981)

hebben maar niet kunnen aantonen dat een sporter daar een dispensatie voor heeft, kan de begeleider sancties tegemoet zien. Tijdens een dopingcontrole kan gevraagd worden naar eventuele dispensaties. Ook als hier niet expliciet naar gevraagd wordt, is het verstandig dat de sporter dit toch meldt op het dopingcontroleformulier.

Tot slot twee waarschuwingen

Het innemen van voedingssupplementen blijft een risico voor sporters die in aanmerking komen voor dopingcontroles. Mocht je van plan zijn om vitamines, mineralen, creatine of andere supplementen te gaan gebruiken in Athene, dan raden we je sterk aan om één van de productbatch combinaties te gebruiken die deel uitmaken van het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssup-

plementen Topsport, oftewel het NZVT. Het meest recente overzicht hiervan vind je altijd op de internet-site www.necedo.nl/nzvt. Net als bij medicijnen, is het aan te raden om alle supplementen in de originele verpakking mee te nemen.

Tenslotte moet je als sporter uiteraard ook op de Olympische Spelen controleren of in de geneesmiddelen die je gebruikt geen dopinggeduide stof zit.

Het is bovendien niet verstandig om in Athene geneesmiddelen te kopen (bijvoorbeeld tegen hoofdpijn) bij de plaatselijke drogist, supermarkt of andere winkel ook al herken je de verpakking of de naam. Soms kunnen geneesmiddelen onder dezelfde naam in het buitenland verkocht worden, terwijl de bestanddelen van elkaar verschillen.

Van de directietafel

Blow je positief

WADA heeft te veel oog voor randverschijnselen

We staan aan de vooravond van een nieuw dopingtijdperk. Bij aanvang van de Spelen in Athene zullen de verschillen in het anti-dopingbeleid zijn geminimaliseerd. Dankzij de mondiale World Anti-Doping Code verkrijgt elk anti-dopingbeleid hetzelfde vertrekpunt. Dezelfde sancties, dezelfde dopinglijst, dezelfde dopingcontrole procedures ongeacht de tak van sport of het land van herkomst. Na een ijzige periode van enkele tientallen jaren IOC bestuur, een grote stap voorwaarts voor de sport. Zo ook voor de Nederlandse sport.

Het behoeft geen betoog dat de komst van de mondiale Code zondermeer valt toe te juichen. De Code draagt bij aan maximale duidelijkheid voor de sporter en het verder dichten van de mazen in het dopingnet. Bij het opstellen van de Code heeft WADA echter niet gekozen voor de gemakkelijkste weg, hetgeen geresulteerd heeft in een zeer ambitieus en omvangrijk document.

Aan de ene kant heeft de Code ertoe geleid dat ook in een land als Nederland, dat reeds een goed anti-dopingbeleid had, grote vooruitgang is geboekt. Een duidelijk afgebakende doelgroep voor dopingcontroles, centraal toezicht op het therapeutisch gebruik van dopinggeduide medicijnen en centrale aanlevering van whereaboutsinformatie, zijn enkele concrete voorbeelden daarvan. Lees er de overige teksten in deze uitgave van Receptor maar op na. Aan de andere kant kun je je afvragen of met de ambitieuze Code prioriteit wordt

gegeven aan de onderwerpen die het daadwerkelijk verdienen. Sluiten we het net ronde de echte dopingcheaters? Of bemoeilijken we het leven van de rechtschapen topsporter? Uiteraard brengt de Code nieuwe verplichtingen met zich mee voor met name topsporters. Zolang deze echter in verhouding staan met de voordelen die het oplevert, zal er geen haan naar kraaien. Maar wanneer stoffen als cannabis en ontstekingsremmers (glucocorticosteroiden) op de dopinglijst staan, wordt het een ander verhaal.

Uiteraard is het niet gezond om middels het gebruik van ontstekingsremmers als in een soort roes de duur van een vaak matige 'sportieve' prestatie te verlengen. Ze hebben niet voor niets de bijnaam: de vrolijke slopers. Maar is het doping en hoort het thuis op de dopinglijst? Een ander nadeel hangt samen met het feit dat een simpel dispensatieverzoek gebruik weer mogelijk maakt. Een relatief simpel verzoek dat daarentegen veel administratief werk oplevert. Daarbij is het nog maar zeer de vraag of het laboratorium onderscheid kan maken in de toegestane en verboden vormen van toediening.

Het is niet het toonbeeld van good sportmanship om al blowend door het sportieve leven te gaan. Maar is cannabis doping? Terwijl je vraagtekens kunt zetten bij het bestempen van cannabis als doping, vereist ondertussen elke cannabis positieve wel een volledige behandeling door de tuchtcommissie, analyse in een laboratorium en resultaatmanagement

Opbouw van het atletiekstadion in Athene

door de controlerende instantie. Tijd en geld dat beter kan worden besteed aan verdenkingen van EPO- of anabolen gebruik. Sla de laatste rapportage van de audit-commissie doping of het jaarverslag van DoCoNed er maar op na . . . Cannabis is de meest aangetroffen stof bij de dopingcontrole!

Het is maar zeer de vraag of van cannabis en ontstekingsremmers ook maar enig prestatiebevorderend effect uitgaat. In ieder geval kun je duidelijk stellen dat het niet de kern van het dopingprobleem vormt. Om die reden heeft het NeCeDo samen met elf collega organisaties WADA opgeroepen prioriteit te geven aan zaken die het ook daadwerkelijk verdienen. Niet aan het nutteloos rondsturen van overbodige dispensatieverzoeken, maar aan het testen

op allerhande zuurstofdragers en exotische groeibevorderaars. Niet aan het analyseren van geestverruimende middelen, maar aan het controleren van sporters in landen die niet tot de mondiale 'dopingtop' behoren. Middels een open brief aan het WADA-bestuur is WADA dringend verzocht nogmaals ernstig te overwegen of ontstekingsremmers en cannabis wel op een dopinglijst thuis horen.

De vermelding op een dopinglijst van stoffen die niet prestatiebevorderend werken, doet afbreuk aan de geloofwaardigheid van het anti-dopingbeleid. Het vormen randverschijnselen die ons beperken in het doen waarvoor we zijn aangesteld . . . de echte valsspelers in de kraag te vatten.

Rens van Kleij

Cannabis sativa.

Dopingverdachten schuiven schuld in andere (sport)schoenen

Belastende verklaringen en onthullingen als nieuw soort bewijsmateriaal

Tot voor kort leek het onmogelijk, sporters wegens dopinggebruik te veroordelen zonder dat één van hen ooit een positieve plas had afgeleverd. Recente ontwikkelingen tonen dat sporters vaker dopinggebruik lijken toe te geven, ook als zij niet zijn 'betrap'.

Mogelijk zullen in de toekomst naast dopingcontroles zogenaamde klokkenluiders een belangrijke bron van informatie vormen over dopingovertredingen. Om te beginnen kun je je afvragen wat het motief is voor sporters en begeleiders om collega's in een kwaad daglicht te stellen.

Vervolgens is het de vraag of deze collega's op basis van op die manier verkregen informatie gestraft kunnen worden.

Klokkenluiders

Tot voor kort was er op dopinggebied nog nooit sprake geweest van klokkenluiders. In een korte periode is hierin verandering gekomen. In de maand maart van dit jaar kwamen de Franse wielrenner Philippe Gaumont (Cofidis) en de Spaanse renner Jesús Manzano (Kelme) met onthullingen over structureel dopinggebruik binnen hun ploeg. Dit dopinggebruik vond volgens beide renners plaats op last van de ploegleiding. Onlangs voegden de Amerikaanse atleten Kelli White en CJ Hunter zich als 'klokkenluiders' bij beide coureurs. Later volgde ook Trevor Graham, voormalige coach van Marion Jones en Tim Montgomery. Ook zij deden een boekje open over systematisch dopinggebruik en wie daarbij betrokken was.

Motief: 'Athlete's Substantial Assistance'

Het is interessant te bekijken wat de mogelijke oorzaak kan zijn voor deze ontboezemingen.

De reden zou heel goed kunnen zitten in de World Anti-Doping Code. Deze Code kent namelijk het beginsel inzake 'athlete's substantial assistance', een bepaling die stelt dat een opgelegde sanctie wegens een dopingovertreding gereduceerd kan worden, indien de bestrafte persoon informatie verstrekt die tot de veroordeling van andere sporters of begeleiders leidt wegens een dopingovertreding.

De Code stelt:

"Indien de sporter substantiële hulp heeft geboden die ertoe heeft geleid dat overtredingen van het dopingreglement van een ander persoon

worden ontdekt of vastgesteld, die betrekking hebben op bezit, handel of toediening, kan in individuele gevallen de opgelegde periode van uitsluiting worden verkort". Deze reductie van de sanctie mag maximaal de helft bedragen. Het argument dat verdachte of geschorste sporters wellicht valse beschuldigingen zullen uiten in de hoop een lagere straf te krijgen, gaat niet op. Immers, alleen in geval het daadwerkelijk tot een veroordeling komt (mede) op basis van de door de sporter verschaft gegevens, wordt de sanctie verkort.

Klikken

De reden voor het opnemen van de bepaling inzake 'substantial assistance' is niet dat klikken als wenselijk wordt gezien, maar dat de Code zich duidelijk richt op meer dan alleen de sporter. Het gaat bij de substantiële hulp van sporters ook niet zozeer om dopinggebruik door medesporters. De gedachte is dat zich rond een beschuldigde of geschorste sporter personen kunnen bevinden die nauw betrokken zijn bij het dopinggebruik van die sporter. Het kan hierbij gaan om het produceren en (ver)kopen van doping, alsmede het bezitten en toedienen van doping. Dit zijn praktijken die sporters in staat stellen te gebruiken.

Aangezien het uitvoeren van dopingcontroles geen einde maakt aan dit soort zaken en de sport niet beschikt over de bevoegdheden om

aan opsporing te doen, heeft de Code een nieuw instrument geïntroduceerd. Door verdachte of geschorste sporters strafvermindering in het vooruitzicht te stellen, verkrijgen de sport én de bevoegde overheidsinstanties de informatie die nodig is om dat deel van de dopingproblematiek aan te pakken.

Verdacht zonder controle

Beschuldigingen gericht tegen collega-sporters doen veel stof opwaaien, niet in de laatste plaats omdat ze niet gebaseerd zijn op positieve controleuitslagen.

Sporters die verdacht worden van een dopingovertreding op basis van belastende verklaringen of documenten, verweren zich dan ook met de stelling dat ze nooit positief bevonden en dus onschuldig zijn. De vraag is of sporters gestraft kunnen worden voor het overtreden van het dopingreglement, zonder dat daarvan in de urine de sporen teruggevonden zijn.

Methoden van bewijs

De bekendste methode om een dopingovertreding te bewijzen is uiteraard de uitslag van een dopingcontrole. Hoewel minder voor de hand liggend, is dit zeker niet de enige methode die als bewijsmiddel kan dienen. Al langer bestaat de mogelijkheid om een sporter te schorsen na een bekentenis van het gebruik van doping of na het weigeren van een controle.

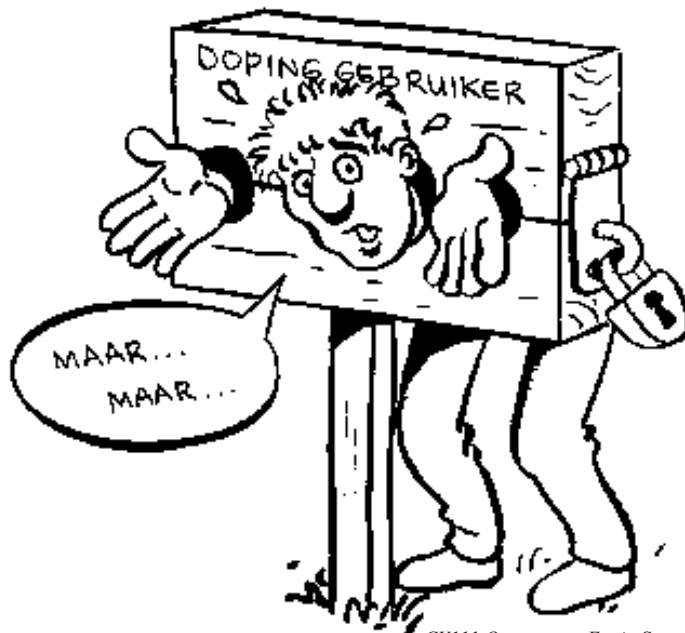
Met de invoering van de Code zijn ook overtredingen als bezit van en handel in doping strafbaar gesteld. Dit soort overtredingen kan niet worden bewezen met een positief plasje. Degene die zich schuldig maakt aan dergelijke praktijken zal moeten worden betrapt met de middelen onder zich of, en dat is zeker niet ondenkbaar, een en ander kan blijken uit schriftelijke documenten of verklaringen.

Uit de Code blijkt dat dit soort methodes tot de mogelijkheden behoort, aangezien daarin expliciet is bepaald dat overtredingen van het dopingreglement kunnen worden bewezen met elk betrouwbaar middel. Een ruim begrip dus, dat genoeg mogelijkheden biedt om een overtreding te bewijzen zonder dat daarvoor een positieve dopingcontroleuitslag nodig is.

Non-analytisch positief

De twijfelachtige eer van een priemur in dopingland viel te beurt aan de Amerikaanse Kelli White. White, die vorig jaar nog positief werd bevonden op modafinil maar daarvoor niet werd bestraft, is de eerste zogenaamde "non-analytische positieve"; een andere benaming voor een atleet die is veroordeeld op basis van het wegen van bewijsmateriaal en niet als gevolg van een vervuild urinemonster. Bijna een jaar na haar positieve test was ze wederom verdachte in een dopingzaak, ditmaal echter niet op basis van een dopinganalyse.

Het langs andere wegen verkregen bewijs tegen White was zo groot, variërend van slikschema's tot emails, dat ze zich schikte in haar lot en zichzelf gedwongen zag toe te geven anabolen en EPO te hebben gebruikt. Om zwaardere straffen te voorkomen heeft zij USADA van belastende informatie rond Balco voorzien, het laboratorium dat verdacht wordt van het verstrekken van doping aan een groot aantal atleten. Informatie die nu met een winters sneeuwbaaleffect de zomerspelen van een aantal collega's van White zou kunnen bedreigen.

CV111 Ontwerpers, Erwin Suvaal

Hoe reëel is de dreiging van genetische doping?

Genetische manipulatie van sporters

Naar aanleiding van kamervragen heeft het NeCeDo een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke toepassingen en risico's van genetische doping.

In samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Gentherapie (NVGT) is de stand van zaken op het gebied van genetische therapie beschreven in relatie tot de toepasbaarheid binnen de sport. De conclusie van het rapport luidde dat genetische doping een grote bedreiging voor de sport kan gaan vormen, maar dit nog niet is.

Het is uiterst lastig om te voorspellen op welke termijn deze bedreiging reëel kan gaan worden, maar gezien de huidige ontwikkelingen op het gebied van genetische therapie moet er rekening mee worden gehouden dat dit binnen een periode van vijf jaar gaat gebeuren.

Het onderzoek bestond uit een expertmeeting met binnen- en buitenlandse experts, gericht literatuuronderzoek en enkele interviews met belanghebbenden. Het uiteindelijke rapport is geschreven door Professor Hidde Haisma, hoogleraar therapeutische genmodulatie aan het Universitair Centrum voor Farmacie in Groning-en en voorzitter van de NVGT.

Het rapport bevat bijdragen van Paul Sollie en Jan Vorstenbosch van het Ethiek Instituut van de Universiteit Utrecht en van NeCeDo-medewerker Olivier de Hon.

Waar gaat het eigenlijk over

Het rapport beschrijft de wijze waarop de technieken die bekend zijn uit de gentherapie ook in gezonde sporters veranderingen op DNA-niveau kunnen bewerkstelligen, waardoor een betere sportprestatie tot de mogelijkheden behoort. Dit sleutelen aan het DNA zal niet overgedragen kunnen worden op eventuele nakomelingen van de "behandelde" sporter; het gaat hierbij dus niet over technieken als kloneren of het genetisch "programmeren" van nog ongebornen kinderen.

Maar het is wel mogelijk om door middel van een injectie met genetisch materiaal bij één persoon een verandering teweeg te brengen in de aanmaak van specifieke eiwitten. Hoewel deze veranderingen tijdelijk van aard zijn, kunnen zij zeker van grote invloed zijn op de prestatie.

Er zijn vijf sportspecifieke eiwitten die door middel van genetische doping beïnvloed kunnen worden. Het gaat hierbij om myostatine en insuline-achtige groeifactor 1 of IGF-1 (voor een grotere spiermassa), vasculaire endotheel-groeifactor of VEGF (voor een betere doorbloeding), erythropoëtine of EPO (voor een beter duurvormogen) en endorfinen (voor een hogere pijndrempel).

Er zijn meerdere voorbeelden te bedenken, maar dit zijn de meest reële voorbeelden waarnaar op dit moment in een klinische setting (bij patiënten) ook daadwerkelijk onderzoek wordt gedaan.

Het gaat hierbij om onderzoeksterreinen die zich nog in verschillende fasen van ontwikkeling bevinden, maar de verwachting van de onderzoekers is dat de eerste genetische therapie die op grote schaal bij patiënten kan worden toegepast binnen vijf jaar beschikbaar is. Vanaf dat moment is het nog maar een kleine stap naar kwaadwillende sportbegeleiders of naar sporters die zelf de gok willen wagen om op illegale wijze hun prestatie te verbeteren.

In het verleden is het reeds vaker gebeurd dat medicijnen die zich nog in de ontwikkelingsfase bevonden in de sportwereld opdoken. De

Benen van een 4 jaar oude gemuteerde myostatinekleuter ("Superkleuter"); een natuurlijke variant, wat door genetische doping in de toekomst wellicht op bestelling kan gebeuren.

(Science News, Week of June 26, 2004; Vol. 165, No. 26, p. 405)

recente THG-affaire heeft geleerd dat sommige sporters er niet voor terugdeinzen om middelen te nemen waarvan nooit onderzocht is (en dus volstrekt onduidelijk is) wat de consequenties zijn voor de gezondheid.

Gezondheidsrisico's

Gezondheidsgevaaren zijn onlosmakelijk verbonden met gendoping. Alle vormen van doping gaan gepaard met gevaar voor de gezondheid, maar genetische doping spant hierbij de kroon. In het rapport worden de verschillende gezondheidsgevaaren opgesomd.

Allereerst zijn er de risico's die klevan aan de toepassing van nieuwe technieken. Van de meer dan 3000 patiënten die inmiddels zijn behandeld met een vorm van genetische therapie, zijn er drie patiënten aan onvoorzienne bijwerkingen overleden.

Dit is misschien een laag percentage, maar het geeft wel aan dat er nooit exact valt te voorspellen wat er zal gebeuren indien het genetisch materiaal van mensen wordt veranderd. Bovendien zijn er bij dierexperimenten in enkele gevallen ook levensgevaarlijke situaties ontstaan, zoals het ontwikkelen van een auto-immuunziekte bij apen, waardoor deze aan ernstige bloedarmoede begonnen te lijden.

Daarnaast zijn er de risico's van de eiwitten zelf. Deze worden extra aangemaakt door genetische therapie, maar deze aanmaak is slecht onder controle te houden. Voorbeelden van schadelijke gevolgen zijn: te veel EPO leidt tot een verhoogde kans op hart- en vaatziekten en te veel IGF-1 of VEGF geeft een verhoogd risico op kanker.

Tenslotte is er een zeer kleine, maar niet uit te sluiten, kans dat het gebruikte materiaal in het milieu terecht komt, waarna de gevolgen van eventuele verdere verspreiding volstrekt onvoorspelbaar zijn.

Deze risico's worden aanmerkelijk groter wanneer deze technieken worden toegepast door niet-specialisten. Juist bij genetische doping liggen de grootste gevaren in ondeskundig gebruik en gezien de huidige stand van zaken is het dan ook absolute waanzin om dit toe te passen bij gezonde sporters.

Een praktijkgerichte aanpak

Het NeCeDo heeft de Staatssecretaris van VWS geadviseerd om de ontwikkelingen rondom genetische doping drieledig aan te pakken. Ten eerste dient de ontwikkeling van een detectiemethode voor genetische doping op mondiaal niveau bevorderd te worden, bij voorkeur onder coördinatie van het WADA.

Daarnaast is het nuttig om de regelgeving aangaande genetische materialen nader te bezien, vanuit het oogpunt van mogelijk misbruik voor dopingdoeleinden. Ten slotte dienen sporters en hun begeleiders nu reeds uitvoerig geïnformeerd te worden over de mogelijke gevolgen van genetische doping.

Detectie

Onderzoekers op het gebied van gentherapie houden nauwgezet bij wat er gebeurt met de bij patiënten geïnjecteerde genen. Het is dus mogelijk om dit nieuwe genetische materiaal te volgen en te detecteren, maar het opsporen van in het geheim toegediend DNA is van een heel andere orde.

Een dopingcontroleur zal nooit weten waar in het lichaam van de sporter de sporen van genetische doping gezocht zouden moeten worden, wat betekent dat deze speurtocht nog moeilijker zal zijn dan het zoeken van de spreekwoordelijke naald in een hooiberg.

Bovendien zouden hierbij weefselmonsters afgenomen moeten worden en dat lijkt op voorhand een te zware ingreep bij de veelal onschuldige sporters die gecontroleerd zouden moeten worden. Het is, met andere woorden, onwaarschijnlijk dat de aankomende jaren een directe detectiemethode voor genetische doping wordt ontwikkeld.

Toch moet het mogelijk zijn om vreemde schommelingen in eiwitniveaus te detecteren. Hierbij kan met name gedacht worden aan zogenaamde proteomische technieken: het tegelijkertijd in kaart brengen van tientallen (tot wellicht duizenden) verschillende bloedwaardes.

De sprekers tijdens de workshop over genetische doping met v.l.n.r. Olivier Rabin, Hidde Haisma, Ted Friedmann, Carl Verheijen en Rens van Kleij.

Op dit gebied gebeurt al veel onderzoek en vanuit een dopingperspectief is het raadzaam om onderzoek naar dit soort nieuwe mogelijkheden voor detectie te stimuleren, bij voorkeur op wereldwijde schaal.

Het WADA is de aangewezen instelling om een dergelijke inspanning te coördineren en heeft inmiddels aangekondigd hiervoor onderzoeksgelden beschikbaar te hebben.

Regelgeving

De Nederlandse regelgeving aangaande genetische materialen is streng, maar is met name opgezet om al te ambitieuze universitaire onderzoeksgroepen in goede banen te leiden. Verwacht wordt dat in de sportpraktijk dit soort goed geëquipeerde laboratoria niet de hoofdrol zullen spelen. Het is waarschijnlijker dat het benodigde DNA op onbekende locaties zal worden gekocht of zelfstandig opgewerkt, waarbij het maar zeer de vraag is of algemene gezondheidsrichtlijnen gevolgd zullen worden.

Hierdoor lijkt het vanuit het oogpunt van doping waardevol de huidige wet- en regelgeving voor gene-

tische materialen nader te bezien. Het ministerie van VWS heeft aangekondigd hier nog eens kritisch naar te kijken.

Voorlichting

De gevolgen van het misbruik van genetische therapieën met het doel de sportprestaties te verbeteren, kunnen ernstig tot levensbedreigend zijn. Het lijkt dan ook voor de hand te liggen om de voorlichting voor sporters en begeleiders met name te richten op de gezondheidsgevaaren.

Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat verschillende onderzoeken naar allerlei risicovol gedrag (roken, drugsgebruik, onveilig vrijen) inmiddels hebben bewezen dat het wijzen op de gevaren van een bepaald gedrag er niet toe leidt dat mensen daarmee stoppen. Ook op het gebied van genetische doping is het noodzakelijk om de voorlichting eerlijk en evenwichtig te laten zijn en aan te laten sluiten op de belevingswereld van sporters en begeleiders, om zo te voorkomen dat genetische doping de voorkeursdoping van de toekomst wordt.

Gerichte voorlichting is vereist, waarbij topsporters en sporters in sportscholen de primaire doelgroepen lijken te zijn.

Internationale belangstelling

Over het onderwerp genetische doping is de afgelopen jaren veel gesproken, maar relatief weinig gepubliceerd. Er is dan ook veel internationale belangstelling voor het (Engelstalige) rapport.

Inmiddels zijn de resultaten van het onderzoek gepresenteerd in de vorm van een internationale workshop, als onderdeel van het programma van het 38e jaarlijkse congres van de "European Society for Clinical Investigation" (ESCI). De workshop werd in april georganiseerd in samenwerking met het WADA. Hiernaast heeft de Raad van Europa interesse getoond in de resultaten en ook in Nederland staat het onderwerp in de belangstelling.

Afsluitend

Voorlopig is het toepassen van de technieken uit de genetische technologie bij gezonde sporters omgeven met dusdanig grote risico's, dat de kans dat een carrière afgebroken moet worden aanzienlijk groter is dan de kans dat een carrière op illegale wijze tot een succes gemaakt wordt.

Toch moet er rekening mee worden gehouden dat deze vorm van doping de sportarena zal gaan betreden, en voor die tijd dient er nog veel werk verzet te worden op het gebied van detectie, regelgeving en voorlichting. Dit werk moet nu al worden ingezet, want anders is het misschien te laat en dreigt het menselijke aspect van sport te verdwijnen, zoals schaatser Carl Verheijen opmerkte tijdens de workshop over genetische doping.

“We hebben er alles aan gedaan om sporters van dopinggebruik te weerhouden”

Medische begeleiding Olympiërs klaar voor Athene

Door Jan Brouwer de Koning

Het is nagenoeg uitgesloten dat een Nederlandse atleet de komende Olympische Spelen in Athene zal worden betrapt op doping. Deze geruststellende mededeling komt op conto van Tjeerd de Vries, de chef van alle medici die de Nederlandse sporters in Griekenland begeleiden. ‘De medische begeleiders hebben er alles aan gedaan om sporters van dopinggebruik te weerhouden. Ze kennen allemaal de lijst met verboden middelen, ze kennen allemaal de regels en daarom verwacht ik ook geen Nederlandse dopinggevallen.’

Het uitkomen van een jongensdroom. Zo beschrijft Tjeerd de Vries zijn uitverkiezing tot teamarts van de Nederlandse Olympische ploeg die in Athene zal proberen de successen van Sydney 2000 te continueren. ‘Ik ben pas 39 en daarmee een jonge teamarts. Mijn voorgangers kregen later in hun carrière de mogelijkheid om als teamarts mee te gaan naar de Spelen. Ik ben dus een geluksvogel’, oordeelt De Vries.

De Vries heeft affiniteit met topsport. In een nog niet eens zo grijs verleden reikte hij bij het zwemmen en op de triatlon tot de subtop van Nederland. ‘Ik was net niet goed genoeg, en had bovendien mijn pijlen gericht op een maatschappelijke carrière.’ En dus werd De Vries arts en specialiseerde hij zich daarna in de sportgeneeskunde, waarna een werkplek op Papendal een logisch vervolg was.

Als teamarts staat Tjeerd de Vries aan het hoofd van een twintigtal artsen en fysiotherapeuten, die de sporters op medisch gebied moeten bijstaan. Omdat de artsen op voordracht van een sportbond of van de sporters zijn uitverkoren, dringt de vraag zich op of de belangen van de medici wel eenduidig zijn. ‘Over het algemeen verwacht ik geen problemen. Iedereen wil tenslotte dat de sporters goed presteren in Athene. Dat is het algemene belang. Maar ik sluit ook niet uit dat er een keer een meningsverschil ontstaat. Een arts die gelieerd is aan een topsporter kan in een individueel geval anders tegen een zaak aankijken dan een bondsarts of ik als eindverantwoordelijke.’

Overbelasting voorkomen

Een van de taken van De Vries is het heel houden van de atleten die

in Athene topprestaties moeten leveren. Daartoe bekijkt De Vries samen met de andere artsen het trainings- en wedstrijdprogramma nauwlettend. Overbelasting moet ten koste van alles worden voorkomen. En juist dan kan er een belangenconflict ontstaan. ‘Stel je voor dat een sporter nog alles op alles moet zetten om zich te kwalificeren, dan bestaat de kans op een te druk programma. Daar kunnen verschillende artsen verschillend over denken. Ik zal dan de belangen van de verschillende partijen goed in de gaten houden en als klankbord fungeren’.

Ook doping is een thema dat centraal staat in de voorbereiding op de Spelen. De Vries kreeg te maken met de anti-dopingcode van WADA, die in het voorjaar 2003 in Denemarken werd aangenomen. De anti-dopingcode verplicht de landen zich te conformeren aan een nieuwe dopinglijst, maar stelt ook eisen op het terrein van verblijfs-

dopingcontrolegegevens van sporters. ‘Het leek erop dat we precies in kaart zouden moeten brengen waar de sporters zich wanneer bevinden en wanneer en waar de sporters gecontroleerd waren. Zo zou er een zeer gedetailleerd inzicht komen over de sporters in verband met dopingcontroles. Gelukkig zijn de regels wat soepeler dan aanvankelijk aangekondigd. Dat heeft me wat hoofdbreken bespaard’. Datzelfde gold voor de eisen rondom medische attesten. Ook dat zou veel gecompliceerder dan vroeger gebeuren. ‘Maar ook dat valt mee, er is min of meer een standaard WADA-formulier dat de sporter samen met de bondarts invult. Uiteraard ben ook ik erbij betrokken’, aldus De Vries, die aangeeft dat ongeveer 15 op de 100 sporters zo’n attest krijgt. ‘Meestal voor middelen tegen inspanningsastma. Dit laatste wordt wel gecompliceerd door de eigen wijzen – en niet de meest recente wetenschappelijke inzichten – waarop de reglementen van het IOC zijn gebaseerd.’

Geen Hollandse dopingzondaars

De Vries zegt zich niet verantwoordelijk te voelen wanneer een sporter in Athene onverhoopt tegen de lamp loopt. ‘Wij als medische begeleiders hebben er alles aan gedaan

om sporters van dopinggebruik te weerhouden. Ze kennen allemaal de lijst met verboden middelen, ze kennen allemaal de regels en daarom verwacht ik ook geen Nederlandse dopinggevallen.’

Mocht De Vries’ vertrouwen worden beschaamd, dan zal tot op de bodem worden uitgezocht hoe het zover heeft kunnen komen. Nieuw is dat niet alleen de sporter een straf boven het hoofd hangt, maar ook begeleiders als duidelijk wordt dat zij een rol hebben gespeeld.

Ook op het gebied van voedings-supplementen verwacht De Vries geen malheur. ‘De sporters nemen alleen de supplementen die corresponderen met het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport. Dat zijn supplementen die gecontroleerd en goed bevonden zijn.’

Het grootste probleem dat De Vries in Athene vreest is het weer. De koperen ploert kan het de atleten flink lastig maken. Maar ook op dit terrein hebben de medici niets aan het toeval overgelaten. ‘We hebben de sporters in de voorbereiding in vergelijkbare situaties laten sporten. Zodat ze alvast aan de hitte kunnen wennen. We hebben langs deze weg van een vijand een vriend proberen te maken.’

Tjeerd de Vries met Leontien Zijlaard-van Moorsel

Pure Kracht scoort op alle fronten

Het unieke krachtproject Pure Kracht is 24 april officieel van start gegaan en is inmiddels al weer meer dan 2 maanden onderweg. De acht geselecteerde deelnemers zijn razend enthousiast over het project en vooral over de manier van trainen. Ook medesporters uit de sportschool van de deelnemers reageren positief en pikken de nodige oefeningen uit het Pure Kracht-programma mee. Bezoekersaantallen op www.purekracht.nl laten zien dat krachtspportend Nederland zeer geïnteresseerd is in praktische informatie over training, voeding en suppletie. Ook in lokale en regionale pers scoort Pure Kracht regelmatig.

Een anti-dopingproject

De aanleiding voor Pure Kracht en de samenwerking tussen de initiatiefnemers KNKF en NeCeDo is een dopingonderzoek uit 2002 in de Nederlandse breedtesport. Het onderzoek liet zien dat bij kracht-sporters op breedtesportniveau het dopinggebruik hoger was in vergelijking tot het gebruik in de topsport.

Gebleken is dat juist in de aanloop naar de nationale top de verleiding om te gaan gebruiken groot is. De bundeling van krachten van het NeCeDo en de KNKF leidde tot Pure Kracht. Het ministerie van VWS financiert het project. Het doel van Pure Kracht is aan ieder-

een te laten zien dat met een goed doordacht krachtprogramma, zonder gebruik van dopinggeduide middelen spectaculaire resultaten kunnen worden geboekt. Naast het bijhouden van de progressie in kracht, worden deelnemers tijdens het 8 maanden durende project een aantal keer overwacht op doping gecontroleerd.

Veel animo

Naar aanleiding van een oproep in *Sport & Fitness Magazine* en *Men's Health*, meldden zich ruim 140 kandidaten aan. Hieruit zijn na zorgvuldige selectie 8 kandidaten gekozen. De meeste van hen zijn relatief jong en hebben nog niet veel ervaring met kracht-sport. Ze zijn enorm gedreven en hebben een duidelijke visie over hetgeen ze hopen te bereiken.

Middels een overeenkomst hebben de 8 deelnemers letterlijk hun inspanningsverplichtingen ondertekend. Er wordt veel van hen gevraagd, maar ook veel aan hen geboden. Er zijn drie vaste begeleiders op trainings-, voedings- en mentaal gebied, die alle hun sporen in de topsport verdiend hebben en dagelijks sporters van wereld- en Olympisch formaat begeleiden.

Dit zijn respectievelijk kracht-sport-trainer Jim McCarthy, sportdiëtist Joris Hermans en sportpsycholoog Rico Schuijers. Het zijn mensen uit de praktijk met een schat aan

wetenschappelijke kennis. Dit Pure Kracht-begeleidingsteam maakt Pure Kracht uniek.

Programma van 8 maanden

Het Pure Kracht programma van de deelnemers loopt van de eerste bijeenkomst op 24 april jl. tot en met 11 december dit jaar. Op 11 december zullen alle deelnemers laten zien wat ze in de afgelopen maanden aan kracht hebben gewonnen. Tijdens de slotbijeenkomst wordt de maximale kracht getest in het kniebuigen (squatzen), bankdrukken (bench press) en deadliften. Maximale kracht duidt op het maximale gewicht dat je één keer kunt tillen.

Ervaringen worden gedeeld

Hoewel de acht deelnemers intensief begeleid worden, is het de bedoeling dat zowel andere beginnende als gevorderde kracht-sporters geïnformeerd en geïnspireerd worden. Dit vindt plaats via de website www.purekracht.nl. Op de site wordt kennis t.a.v. voeding, trai-

gebruiken heb ik gemerkt. Inmiddels heb ik ook mijn voeding aan moeten passen. Ik nam te veel eiwitten en iets te weinig koolhydraten en vetten volgens sportdiëtist Joris Hermans. Het is best moeilijk een, inmiddels ingeslepen, voedingspatroon aan te moeten passen heb ik gemerkt.

Vorige week ben ik met een paar trainingsmaten bij een echte powerliftsportschool in Nijmegen geweest. Wat een sporters zie je daar rondlopen zeg! Ik had er nog gesproken met de nr. 2 van de Nederlandse kampioenschappen Powerlifters van vorig jaar. Was een erg interessant gesprek. Hij wilde ook graag eens het trainingsschema van Jim bekijken.

Verder werd mij op de sportschool regelmatig gevraagd of er volgend jaar weer een 'Pure Kracht' georganiseerd wordt. Vele sporters zijn dus echt geïnteresseerd in de inhoud van het project en volgen de ontwikkelingen op de website nauwkeurig."

ning, supplementen en alles wat verder van belang is gedeeld en de trainingsschema's zijn eenvoudig te downloaden.

Alle oefeningen worden met foto's gedemonstreerd. Ook worden de ervaringen van de deelnemers via tweewekelijkse dagboeken bijgehouden.

Deelnemer Johan Schüller in z'n dagboek van 7 juni op www.purekracht.nl: "Ik kan bijna niet wachten totdat het echte zware werk gaat beginnen. Voor aanvang van de allereerste training met het schema van krachttrainer Jim vond ik het raar om zeven weken alleen maar techniek te oefenen. Nu, enkele weken later, merk je waarom het zo belangrijk is om eerst de techniek onder de knie te krijgen alvorens te gaan knallühhh. Want met een goede techniek kun je tijdens een oefening veel efficiënter je krachten

In z'n dagboek van 21 juni schrijft Robert Pothoven: "Het is nu al weer twee maanden geleden sinds Pure Kracht van start is gegaan. In die twee maanden hebben we hard gewerkt om te wemmen aan powerlifts. En zaterdag 19 juni was het zover dat we echt iets moesten laten zien. Het was onze tweede bijeenkomst. We begonnen met een individueel gesprek met Joris (onze sportdiëtist/voedingsdeskundige) om te kijken of de voeding goed was en wat daarvan de resultaten waren.

Daarna gingen we met Jim naar de sportzaal om het programma door te nemen en te kijken of er nog vragen waren over de oefeningen. Dit doen we elke keer, omdat het zo belangrijk is (techniek). Na het eerste sport-gedeelte hadden we een lekkere lunch. Toen we klaar waren

hadden we een sessie met Rico (onze sportpsycholoog), over wat de beweeg-redenen zijn van de dingen die je doet. Dit heeft te maken met Motief, Motivatie en Motivering. Als het goed is wordt er een stuk aan gewijd op de website, wat zeker de moeite waard is om te bekijken.

Na de sessie was het weer tijd om te gaan sporten, maar eerst kregen we uitleg over de verschillende attributen die in powerliften worden gebruikt. Toen werd het tijd om echt te laten zien wat we konden.

We moesten squaten, bankdrukken en deadliften, een bepaald gewicht er aan hangen en zo vaak mogelijk de oefening doen.

Als je het gevoel had dat je zwaarder kon, moest je dat doen. Ik moet zeggen dat ik verbaasd was over het resultaat van mezelf. Wel moet ik toegeven dat dit mede komt door de aanmoediging van de

medesporters en vooral van Robbert Wolters en onze trainer Jim McCarthy, die aanmoediging geven je een kick, dat moet je een keer meemaken. Ik hoop dat het tot nu toe goed met jullie gaat met het programma en dat jullie ook al vorderingen kunnen zien. Persoonlijk gaat het erg goed en geniet ik met volle teugen."

The show must go on

Het is zeker niet de bedoeling dat Pure Kracht na 11 december ophoudt te bestaan. Naast de website die een bulk aan informatie bevat, zullen ook de ervaringen en alle vergaarde kennis tijdens een symposium voor trainers worden gedeeld. Ook behoren workshops en het bijscholen van fitness-instructeurs tot de mogelijkheden.

Alle nieuwe sancties op een rij

De invoering van de World Anti-Doping Code heeft tot grote veranderingen geleid in de doping-reglementering op mondiaal niveau. Een van de belangrijkste gevolgen van de Code is ongetwijfeld de introductie van een uniform sanctiepakket. Het streven naar wereldwijde harmonisatie van regelgeving heeft in dat kader geresulteerd in een sanctiesysteem dat voor alle takken van sport en in alle landen hetzelfde is.

De Code zelf is weinig overzichtelijk wat de sancties betreft. Hoewel voor de meeste overtredingen een standaardsanctie geldt, zijn ook daarop uitzonderingen denkbaar. Om inzichtelijker te maken welke sanctie in

welke gevallen staat op welke overtreding, volgt hieronder een schematische weergave van de diverse dopingovertredingen en de daarbij behorende strafmaat. Het aantal jaar geeft daarbij de periode van uitsluiting aan. Tijdens zo'n periode is een sporter geschorst van deelname aan wedstrijden, maar ook van deelname aan trainingen en andere bondsactiviteiten.

Standaardsancties

Het merendeel van de dopingovertredingen kent een standaardsanctie. Dat wil zeggen dat als een dopingovertreding bewezen is, automatisch de straf wordt opgelegd die is bepaald in de dopingreglementering. Deze strafmaat is niet langer bedoeld als maximum of

minimum, maar geeft zoals gezegd de standaard weer. Voor de meeste overtredingen geldt een standaardsanctie van twee jaar.

Uitzonderingen

Geen (aanmerkelijke mate van) schuld

Zoals wel vaker het geval is bij standaarden, kent ook de standaardsanctie uitzonderingsmogelijkheden. In bepaalde uitzonderlijke gevallen kan de sporter in aanmerking komen voor een lichtere sanctie.

Daarbij wordt iedere dopingzaak afzonderlijk beoordeeld en wordt rekening gehouden met de unieke omstandigheden van het geval. Deze uitzonderingsmogelijkheid is alleen bedoeld voor het bijstellen van de sanctie; zij is niet van invloed op de vraag of de dopingovertreding wel of niet is begaan.

Als een sporter kan aantonen dat de overtreding in geen geval door zijn eigen schuld ('geen schuld of nalatigheid') heeft plaatsgevonden, kan de hele sanctie komen te vervallen. Kan een sporter niet bewijzen dat hij totaal onschuldig is, maar is de overtreding hem ook niet helemaal aan te rekenen ('geen aanmerkelijke mate van schuld of nalatigheid'), dan kan de straf weliswaar niet vervallen maar altijd nog worden verminderd.

Simpel gezegd komt het erop neer dat de straf kan worden verminderd als de sporter óf niks óf weinig te verwijten valt.

Specifieke stoffen

Een andere afwijking van de standaardsanctie geldt met betrekking tot de zogenaamde 'specifieke stoffen'. Bepaalde stoffen kunnen gemakkelijk leiden tot onbedoelde overtredingen en kennen daardoor een lagere strafmaat. Het gaat daarbij voornamelijk om stoffen die veel worden gebruikt in medicijnen of om stoffen waarvan minder waarschijnlijk is dat ze met succes worden gebruikt als doping. Wat de specifieke stoffen zijn staat vermeld op de WADA dopinglijst. Het gaat om de volgende stoffen:

Stimulantia: efedrine, L-metamfetamine, methylefedrine
Cannabinoiden
Geïnhaleerde bèta-2 agonisten (behalve clenbuterol)
Diuretica (niet van toepassing op de 11 sporten die onder P3 genoemd staan op de dopinglijst; in die gevallen geldt wel de standaardsanctie)
Maskerende middelen: probenecide
Glucocorticosteroiden
Bètablokkers

Alcohol

Als voorwaarde voor de lagere sanctie geldt wel dat de sporter kan aantonen dat de specifieke stof niet is gebruikt om de sportprestaties te verbeteren.

(CVIII Ontwerpers, Erwin Suvaal)

Sanctieoverzicht Dopingovertredingen

	Standaardsanctie	Geen schuld of nalatigheid	Geen aanmerkelijke mate van schuld of nalatigheid	Specifieke stoffen	Geen aanmerkelijke mate van schuld of nalatigheid mbt specifieke stoffen
Aanwezigheid van verboden stof(fen) in het lichaam					
1e overtreding	2 jaar	Geen uitsluiting	Minimaal 1 jaar, maximaal 2 jaar	Minimaal een waarschuwing en berisping, maximaal 1 jaar uitsluiting	Minimaal een waarschuwing en berisping, maximaal een half jaar uitsluiting
2e overtreding	Levenslang		Minimaal 8 jaar, maximaal levenslang	2 jaar	Minimaal 1 jaar, maximaal 2 jaar
3e overtreding				Levenslang	Minimaal 8 jaar, maximaal levenslang
Gebruik					
1e overtreding	2 jaar	Geen uitsluiting	Minimaal 1 jaar, maximaal 2 jaar	Minimaal een waarschuwing en berisping, maximaal 1 jaar uitsluiting	Minimaal een waarschuwing en berisping, maximaal een half jaar uitsluiting
2e overtreding	Levenslang		Minimaal 8 jaar, maximaal levenslang	2 jaar	Minimaal 1 jaar, maximaal 2 jaar
3e overtreding				Levenslang	Minimaal 8 jaar, maximaal levenslang
Bezit					
1e overtreding	2 jaar			Minimaal een waarschuwing en berisping, maximaal 1 jaar uitsluiting	
2e overtreding	Levenslang			2 jaar	
3e overtreding				Levenslang	
Gebrekkige medewerking					
1e overtreding	2 jaar		Minimaal 1 jaar, maximaal 2 jaar		
2e overtreding	Levenslang		Minimaal 8 jaar, maximaal levenslang		
Frauderen					
1e overtreding	2 jaar				
2e overtreding	Levenslang				
Gebrekkige informatieverstrekking					
1e overtreding	3 maanden tot een jaar				
2e overtreding	2 jaar				
Iedere volgende overtreding	2 jaar				
Handel					
	Minimaal 4 jaar, maximaal levenslang				
Toediening					
	Minimaal 4 jaar, maximaal levenslang		Minimaal 2 jaar, maximaal levenslang		
Overtreding door begeleidend personeel m.b.t. minderjarigen					
	Levenslang			Eventueel aftrek ter beoordeling van het tuchtorgaan	

Niet ingevuld betekent 'niet van toepassing'

Topsporters:

Doelgroep & Verbliffsgegevens

Dopingcontroles vormen het meest herkenbare onderdeel van het dopingbeleid. Om effectief dopingcontroles te kunnen uitvoeren, moet binnen én buiten wedstrijdverband worden gecontroleerd. Bovendien moeten controles ook een onverwacht karakter kunnen hebben. Om deze redenen zijn sporters verplicht hun contact- en verblijfsgegevens aan te leveren. De vraag luidt vervolgens welke sporters dit moeten doen en hoe dat in zijn werk gaat.

Geregistreerde Doelgroep voor Dopingcontroles

In Nederland geldt dat dopingcontroles in beginsel alleen worden uitgevoerd bij topsporters. Hiervoor zijn meerdere redenen aan te voeren. Zo wil men recreatieve sporters en sporters die op een laag niveau aan competitie doen, niet confronteren met het hele dopingcontrole-instrumentarium (bijvoorbeeld controles tijdens trainingskampen, thuis of op een trainingslocatie). Dopingcontroles kosten verder dermate veel geld, dat het niet mogelijk is deze bij alle Nederlandse sporters in te zetten. Tenslotte heeft onderzoek aangetoond dat de kans dat dopinggebruik plaatsvindt in de topsport groter is dan in de breedtesport.

Om duidelijk vast te leggen en te communiceren welke sporters nu primair voor dopingcontroles binnen en/of buiten wedstrijdverband in aanmerking komen, is een officiële doelgroep geformuleerd: de Geregistreerde Doelgroep voor Dopingcontroles. De installatie van de Geregistreerde Doelgroep is ook een direct gevolg van de implementatie van de World Anti-Doping Code. De Code stelt het formeren van een zogenaamde "testing pool", met daarin tenminste de sporters die zijn opgenomen in nationale selecties, verplicht.

Wie behoort tot de Doelgroep

De Geregistreerde Doelgroep is verdeeld in twee categorieën: een kerngroep en een subgroep. De kerngroep bestaat uit sporters die internationaal voor Nederland uitkomen op het hoogste niveau (zoals Olympische en Paralympische Spelen, EK, WK, worldcup's, interlands en topcircuits zoals ATP tennistour of een wielronde) en jeugdige sporters die deelnemen aan een EJK, WJK of EJOF. Kortom alle A-, B- en Jong Oranje sporters, leden van jeugd- en bondselecties en leden van commerciële top-

ploegen vallen in de kerngroep. Sporters die eerder betrapt zijn op het gebruik van doping of op een andere manier het dopingreglement hebben overtreden en sporters die willen terugkeren op het allerhoogste niveau, maken eveneens deel uit van de kerngroep.

De subgroep bestaat uit sporters die uitkomen op het hoogste niveau van de nationale competitie en deelnemen aan (open) NK's. Hierbij kan worden gedacht aan de eredivisie voetbal of de hoofdklasse hockey. Sporters die uitkwamen op dit niveau maar geschorst zijn wegens het gebruik van doping of sporters die aan een comeback bezig zijn, behoren ook tot de subgroep.

Gevolgen

Als een sporter in de kern- of subgroep is opgenomen, heeft dat voor hem diverse consequenties. Het voornaamste praktische gevolg is natuurlijk dat sporters die deel uitmaken van de Geregistreerde Doelgroep voor Dopingcontroles, vroeg of laat een dopingcontrole kunnen verwachten. Andere gevolgen zijn opgenomen in de dopingreglementen van de sportbonden. Het dopingreglement koppelt aan de Geregistreerde Doelgroep een tweetal verplichtingen. Ten eerste moeten alle sporters uit de Geregistreerde Doelgroep voor het gebruik van geneesmiddelen die op de dopinglijst staan, dispensatie aanvragen bij de bond. De tweede verplichting, die alleen geldt voor de sporters die opgenomen zijn in de kerngroep, betreft het doorgeven van contact- en verblijfsgegevens aan Dopingcontrole Nederland (DoCoNed). Deze verplichting wordt in het onderstaande uitgebreid besproken.

Verbliffsgegevens

Op het moment dat de sporter is toegetreten tot de kerngroep van de Geregistreerde Doelgroep stelt DoCoNed de sporter hiervan schriftelijk op de hoogte. In dezelfde brief krijgt de sporter een registratienummer toegewezen. Sporters zijn vanaf dat moment reglementair zelf verantwoordelijk voor het tijdig en correct verstrekken van alle gevraagde gegevens. DoCoNed bepaalt de wijze, de frequentie en het tijdstip van het aanleveren van (wijzigingen van) de gegevens. Alle eisen en verplichtingen waaraan de sporters dienen te voldoen, worden vooraf met hem gecommuniceerd. Het niet nakomen van de verplichtingen met betrekking tot de contact- en verblijfsgegevens, kan leiden tot tussen drie maanden en

een jaar uitsluiting bij een eerste overtreding en twee jaar bij een tweede overtreding. Het is de bond en niet DoCoNed die bepaalt of sprake is van een overtreding van de sporter en die bepaalt welke sanctie wordt opgelegd.

Wat & hoe

De sporters uit de kerngroep zijn verplicht hun actuele adres- en verblijfsgegevens, trainingslocaties, trainingstijden, wedstrijdlocaties, wedstrijd tijden en buitenlandse trainingkampen en/of wedstrijden door te geven aan DoCoNed.

Aanlevering van de gevraagde gegevens geschiedt door middel van twee standaardformulieren, die DoCoNed toestuurt op het moment dat een sporter toetreedt tot de kerngroep. Het formulier 'Contactgegevens t.b.v. dopingcontrole' (formulier 1) is bedoeld om de vaste verblijfsgegevens, twee vaste trainingslocaties en vaste trainingstijden aan te geven voor als de sporter zich in Nederland bevindt. De specifieke in te vullen gegevens zijn: het registratienummer van de sporter, de sportergegevens (zijnde de naam, de adresgegevens, de adresgegevens van de partner als de sporter daar regelmatig verblijft en de naam en het telefoonnummer van een contactpersoon), de trainingsgegevens (het adres van twee trainingslocaties waar de sporter over het algemeen traint als hij in Nederland is, de tijdstippen waarop de sporter hier traint).

Het formulier 'Maandoverzicht t.b.v. dopingcontrole' (formulier 2) is bedoeld om een overzicht te geven van de trainings- en wedstrijdlocaties van de sporter over de gehele maand. De specifieke gegevens die de sporter moet invullen zijn het registratienummer en de trainingsinformatie. De sporter dient als trainingsinformatie in een tabel waarin reeds de maand en de data zijn vermeld, de vaste trainingslocaties (dezelfde gegevens van formulier 1), de tijdelijke trainingslocaties en de wedstrijdlocaties aan te geven.

De ingevulde formulieren moeten elke maand, maar uiterlijk twee weken voor het begin van de nieuwe maand, per fax, post of via de e-mail bij DoCoNed worden aangeleverd. DoCoNed bepaalt vervolgens, al dan niet op basis van loting, wedstrijdresultaten of overleg met de bonden, welke sporters worden gecontroleerd, alsmede wanneer en waar wordt gecontroleerd.

Tussentijdse veranderingen

Een aspect dat bij topsporters van groot belang is, is de mobiliteit. Topsporters trekken vaak de hele wereld over en kunnen zeker tijdens het wedstrijdseizoen niet altijd aan-

geven waar zij zich een bepaalde periode zullen bevinden. Daarbij komt nog dat wedstrijdscema's zich kunnen aanpassen, bijvoorbeeld omdat een sporter zich voor een bepaald evenement kwalificeert, maar ook omdat er problemen zijn met het reizen.

Het is dus belangrijk dat tussentijdse wijzigingen kunnen worden aangebracht in de informatie die bij DoCoNed is aangeleverd. Dit dient dan uiteraard wel zo snel mogelijk te gebeuren. Het aanpassen van de gegevens zal geen probleem opleveren, tenzij de dopingcontrole-official op een locatie aankomt waar hij de sporter niet aantreft, terwijl de betreffende sporter daar volgens de door hem verschaft gegevens wel had moeten zijn. In dergelijke gevallen kan de sporter, indien hij geen duidelijke verklaring heeft voor zijn afwezigheid, tuchtrechtelijk vervolgd worden.

Als een sporter is aangewezen voor een dopingcontrole buiten wedstrijdverband zal de dopingcontrole-official zich begeven naar de trainings- of verblijfslocatie die de sporter heeft opgegeven. Als de dopingcontrole-official de sporter daar niet aantreft, zal hij op een nader tijdstip opnieuw een poging doen de sporter te bezoeken op een door hem aangegeven locatie. Is de bewuste sporter wederom niet op die plek aanwezig, dan zal de official telefonisch contact met de sporter zoeken. Binnen twee uur na afloop van het gesprek zal er dan een dopingcontrole moeten plaatsvinden. Lukt ook dit niet, dan zal DoCoNed van dit geval melding maken bij de bond waarbij de sporter is aangesloten.

Gebruik je een dopinggeduid geneesmiddel? Vraag het de dispensatiecommissie!

In augustus zullen alle Nederlandse sportbonden het nieuwe dopingreglement hanteren dat gebaseerd is op de Wereld Anti-Doping Code. Een van de bepalingen uit dat reglement is de verplichting van elke Nederlandse sportbond om een onafhankelijke 'Geneesmiddelen Dispensatie Sporter'-commissie in het leven te roepen, die gaat oordelen over dispensatieverzoeken van de Nederlandse sporters. Een sporter die om medische redenen een geneesmiddel dient te gebruiken waar een dopinggeduide stof in zit, zal hiervoor toestemming moeten vragen aan deze commissie. In oktober zal voor alle bonden de dispensatiecommissie geïnstalleerd zijn.

Welke sporter moet dispensatie aanvragen?

Het kan gebeuren dat een sporter (m/v) een (acute of chronische) aandoening heeft en behandeld moet worden met een dopinggeduid geneesmiddel, bijvoorbeeld bij (inspannings)astma of suikerziekte. Sporters uit de 'geregistreerde doelgroep voor dopingcontroles' zijn verplicht om voor het gebruik van zo'n geneesmiddel toestemming te vragen aan de dispensatiecommissie. Tot de geregistreerde doelgroep voor dopingcontroles behoren onder meer:

- Groep 1 Topsporters en jeugdige sporters die door hun sportbond worden afgevaardigd naar internationale wedstrijden en die op het hoogste niveau presteren (zoals sporters met een A of B topsportstatus, Jong Oranje sporters, sporters uit nationale (jeugd)bondselecties en commerciële topploegen).
- Groep 2 Sporters en jeugdige sporters die deelnemen aan nationale competities en Nederlandse (Open) Kampioenschappen op het hoogste niveau binnen een tak van sport (zoals sporters uit selecties van verenigingen en clubs die op het hoogste niveau uitkomen, sporters uit regionale en landelijke bondsselecties).

Internationale en nationale dispensatiecommissie

Sporters die op internationaal niveau actief zijn, dus sporters uit groep 1 van de geregistreerde doelgroep, moeten hun dispensatieverzoek indienen bij de dispensatiecommissie van de internationale sportbond. Sporters die op nationaal niveau actief zijn, dus sporters uit groep 2 van de geregistreerde doelgroep, moeten hun dispensatie-

verzoek indienen bij de Nederlandse 'Geneesmiddelen Dispensatie Sporter'-commissie (GDS-commissie), die in augustus opgericht zal zijn.

Zowel de internationale dispensatiecommissie als de GDS-commissie, bestaat uit onafhankelijke artsen die op basis van een aantal criteria zullen besluiten of de sporter al dan niet het dopinggeduide geneesmiddel mag gebruiken. De criteria waarop de commissie haar besluiten baseert zijn de volgende: a) heeft de sporter het betreffende geneesmiddel echt nodig, b) is er een alternatief voorhanden waar geen dopinggeduide stof in zit en c) levert het gebruik van het geneesmiddel geen additioneel prestatievoordeel op.

Het indienen van een dispensatieverzoek

Het indienen van een dispensatieverzoek is relatief eenvoudig. Een sporter kan vanaf oktober van de NeCeDo-website (www.necedo.nl, onder het kopje dispensatieverzoek) standaard formulieren afdalen, die samen met de behandelend arts volledig moeten worden ingevuld. Na ondertekening van de ingevulde formulieren dienen deze opgestuurd te worden aan de internationale dispensatiecommissie, dan wel het secretariaat van de GDS-commissie. Bovendien wordt naast de ingevulde formulieren van een sporter geëist dat hij aanvullende testresultaten en/of andere medische documenten meestuur, waaruit duidelijk blijkt dat hij de aandoening heeft en de dopinggeduide geneesmiddelen noodzakelijk zijn. De GDS-commissie zal uiterlijk 14 werkdagen na ontvangst van het dispensatieverzoek besluiten of de sporter het geneesmiddel mag gebruiken en dit schriftelijk aan hem communiceren. Welke tijdsduur een internationale dispensatiecommissie hanteert is afhankelijk van de internationale sportbond. Voor meer informatie hierover moet de sporter contact opnemen met de internationale bond.

Een sporter mag het middel pas gaan gebruiken op het moment dat

De Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie met boven v.l.n.r. Hans Vorstveld, Huib Plemper, Hans Keizer, Hans in 't Veen, Edwin Goedhart, Jan Hoogsteen en Marjon van Eijsden-Besseling. Onder v.l.n.r. Ed Hendriks en Leo Heere. Op de foto ontbreekt Frits Kessel.

de internationale dispensatiecommissie of de GDS-commissie hiervoor schriftelijk toestemming heeft verleend. Indien er sprake is van een noodgeval of een acute medische noodzaak, mag de sporter het geneesmiddel wel al gaan gebruiken maar moet er zo snel mogelijk na gebruik alsnog een dispensatieverzoek worden ingediend. De GDS-commissie kan altijd achteraf bepalen of het gebruik van het dopinggeduide geneesmiddel rechtmatig is geweest.

De schriftelijke toestemming van de GDS-commissie of de internationale dispensatiecommissie moet de sporter altijd bij zich dragen. Het ongeoorloofde bezit van doping betekent namelijk een dopingovertreding. De toestemming rechtvaardigt het feit dat de sporter een dopinggeduide stof in zijn bezit heeft.

(Inspannings)astma en ontstekingen

Bij twee veel voorkomende aandoeningen waarbij dopinggeduide geneesmiddelen voorgeschreven worden is de dispensatieprocedure heel eenvoudig. Zie de tabel voor de specifieke aandoeningen, dopinggeduide stoffen en toedieningswijze waarvoor de verkorte procedure geldt.

Op de NeCeDo-website (www.necedo.nl, onder het kopje dispensa-

tieverzoek) staat vanaf oktober ook een standaard formulier met de naam 'astma en ontstekingen'. De sporter en zijn behandelend arts vullen samen dit formulier in. Na ondertekening dient het formulier gezonden te worden aan de internationale dispensatiecommissie, dan wel het secretariaat van de GDS-commissie. Het is niet nodig om aanvullende testresultaten ter beoordeling mee te sturen. Op het moment van versturen is het gebruik gemeld en heeft de sporter automatisch toestemming voor het gebruik. De sporter dient een kopie te maken van het ingevulde en ondertekende formulier en deze altijd bij zich te dragen. De kopie geldt als bewijs van toestemming. Zowel de GDS-commissie als de internationale dispensatiecommissie zullen de ingevulde formulieren overigens nog wel bestuderen. Indien blijkt dat een sporter onjuiste informatie heeft verschaft of op onjuiste gronden de dopinggeduide stof heeft gebruikt, kan de automatische toestemming altijd nog worden ingetrokken.

Pas op! Het is mogelijk dat de dispensatiecommissie van de internationale sportbond toch nog met aanvullende eisen komt. Een sporter zal zich goed moeten informeren voordat hij het dispensatieverzoek bij de internationale dispensatiecommissie indient.

Aandoening	Dopinggeduide stof	Toegestane toedieningswijze
(inspannings)astma	β2-agonisten: salbutamol, salmeterol, formoterol, terbutaline	per inhalatie
ontstekingen	Glucocorticosteroïden	niet-systemisch: in/op het oor, in/op het oog, op de huid (dermatologisch), per inhalatie, als neusspray, anaal, met lokale (plaatselijk) of intra-articulair (in het gewricht) injecties

Pas op met cannabis

Sinds 1 januari 2004 is het voor alle sporters verboden om cannabis te gebruiken op de wedstrijd-dag. Cannabisgebruik buiten wedstrijdverband is weliswaar toegestaan, als sporen van deze stof op de wedstrijddag in je urinenmonster worden aangetroffen betekent dat niettemin een dopingovertreding. Het probleem met cannabis is dat het nog lange tijd na gebruik teruggevonden kan worden in de urine. Het beste advies is dan ook om helemaal geen cannabis te gebruiken.

Als men spreekt over cannabis bedoelt men onder meer marihuana, hasj, weed, stuf en Nederwiet. De belangrijkste werkzame stof in cannabis is THC. THC is de afkorting voor delta-9-tetrahydrocannabinol. De gangbare toedieningsvorm van cannabis is roken, maar eten - in de vorm van spacecake - komt ook voor.

Cannabinoïden zijn dus alleen binnen wedstrijdverband verboden. Cannabis heeft echter een lange halfwaardetijd. Met andere woorden, het duurt lang voordat het compleet uit je lichaam is. THC stapelt zich namelijk makkelijk op in lichaamsvetten en komt slechts langzaam vrij. De hoeveelheid die in vet opgestapeld wordt hangt af van de hoeveelheid, de frequentie en de sterkte van het gebruikte cannabisproduct. Bij zwaar gebruik kan THC tot zo'n 42 dagen in de urine aantoonbaar zijn. Bij onregelmatig gebruik kan het tien of meer dagen duren. Deze tijdsindicatie geeft echter geen volledige zekerheid. Er is wel eens THC in urine aangetroffen 3 maanden nadat met het gebruik gestopt was.

Ook meer roken kan een risico vormen. Het is namelijk mogelijk een

verhoogde concentratie THC in de urine te krijgen als gevolg van passief meer roken. De wetenschappelijke literatuur hierover is echter niet eenduidig. Het is mogelijk dat passief roken leidt tot een verhoging van de THC concentratie in de urine, maar in slechts een klein aantal gevallen leidt dit tot een concentratie boven de detectielimiet.

Indien cannabis in de urine wordt aangetroffen, leidt dit in principe tot een straf die kan variëren tussen een waarschuwing en een jaar schorsing. Deze strafmaat wijkt af van de standaard sanctie van twee jaar, die normaal gesproken wordt opgelegd bij dopinggebruik. Reden is dat cannabis behoort tot de zogenaamde 'specifieke stoffen', die vanwege het feit dat ze veel voorkomen en minder snel prestatiebevorderend zullen werken een afwijkende sanctie kennen.

Om in aanmerking te komen voor een lagere sanctie geldt wel als voorwaarde dat de sporter kan aantonen dat het gebruik van cannabis niet tot doel had de sportprestatie te verbeteren. Om de kans op dit soort problemen tot een minimum te beperken, is het beste advies om helemaal geen cannabis te gebruiken.

Kort nieuws

NZVT scoort internationaal

Er bestaat internationaal veel belangstelling voor het Nederlandse supplementenproject, het NZVT. Tijdens het internationaal symposium over het gebruik van supplementen in de sportwereld in Montreal op 30 en 31 mei, onderstreepten diverse toonaangevende autoriteiten op het gebied van doping, waaronder het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA), de aanpak van het Nederlands initiatief. Het symposium werd georganiseerd door het Canadese Centrum voor Ethiek in de Sport (CCES), het Canadees Olympisch Comité (COC), de overheidsinstantie Sport Canada en het WADA zelf. Deze laatste instantie heeft aangekondigd te streven naar een wereldwijde

oplossing voor het feit dat vele sporters supplementen blijven nemen, terwijl deze producten ongemerkt dopinggeduide stoffen kunnen bevatten.

Dopinglijst 2005

Het WADA heeft alle dopinggerelateerde organisaties gevraagd om een reactie te geven op de conceptdopinglijst 2005. De voorgestelde veranderingen betreffen met name het toevoegen van voorbeelden van verboden stoffen; echt grote veranderingen kunnen dus niet verwacht worden. Het NeCeDo zal in samenspraak met de overige Nederlandse partijen (DoCoNed, NOC*NSF en het Ministerie van VWS) een reactie samenstellen. Net als vorig jaar zal in deze reactie benadrukt worden dat een (mogelijk) prestatieverhogende werking het belangrijkste criterium is waarom stoffen en methoden op de dopinglijst thuis horen. Het WADA zal alle reacties in augustus en september verwerken, waarna op 1 oktober van dit jaar de dopinglijst 2005 bekend zal worden gemaakt.

Colofon

Receptor is een uitgave van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) om haar partners en relaties te informeren over doping. Informatie uit Receptor mag door derden worden gebruikt. Bij overname van artikelen dient bronvermelding plaats te vinden.

Hoofd- en eindredactie:
Hetteke Frima

Aan deze uitgave werkten mee:
Rens van Kleij
Frans Stoele
Jan Brouwer de Koning
Steven Teitler
Penelope Di Lella
Bart Coumans
Olivier de Hon

Met dank aan:
Tjeerd de Vries

Uitgeverij:
Dima Drukkerij B.V

Fotografie:
Collectie Tjeerd de Vries, NeCeDo

Redactieadres:
NeCeDo
T.a.v. de redactie van Receptor
Postbus 5014
2900 EA Capelle aan den IJssel
tel: 010 2010150
fax: 010 2010159
info@necedo.nl
www.necedo.nl

Uitgave:
16 (juli 2004)
ISSN: 1566-1814

Kort nieuws

Voedingssupplementen: zeker van je zaak

Het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport, kortweg: het NZVT, wordt gestaag uitgebreid met nieuwe producten. Inmiddels zijn er meer dan 100 voedingssupplementen die voldoen aan alle NZVT-eisen en daarmee de hoogst mogelijke zekerheid geven dat zij geen doping bevatten. De website www.necedo.nl/nzvt wordt dagelijks bezocht door enkele tientallen belangstellenden. Er wordt inmiddels gewerkt aan een systeem om alle product-batchcombinaties die in de database staan

direct leverbaar te maken, zodat er niet meer in winkels hoeft te worden gezocht naar precies die supplementen die aan de NZVT-eisen voldoen.

